

ο ρόλος του Ιατρού Αποκατάστασης
στην οργάνωση Προγραμμάτων
ΠΡΟΛΗΨΗΣ
& **Βελτίωσης** της **ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ**
στην **κοινότητα**

Δρ Κυριακή Γ. ΣΤΑΘΗ
*Ιατρός Φυσικής Ιατρικής & Αποκατάστασης
MSC,MD, PhD, Senior F. E. Board of P.R.M.*

απαραίτητοι ΟΡΙΣΜΟΙ

ΥΓΕΙΑ - *W.H.O., 2001*

- ✓ η έλλειψη νόσου
- ✓ η ικανότητα προς εργασία
- ✓ η κατάσταση σωματικής, συναισθηματικής & διανοητικής ευεξίας
- ✓ η ελευθερία από τον ΠΟΝΟ, ώστε να επιτρέπεται η δημιουργικότητα του ατόμου & η κοινωνική του συμμετοχή
(που θεωρείται φυσιολογική για το φύλο & την ηλικία του ατόμου)

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

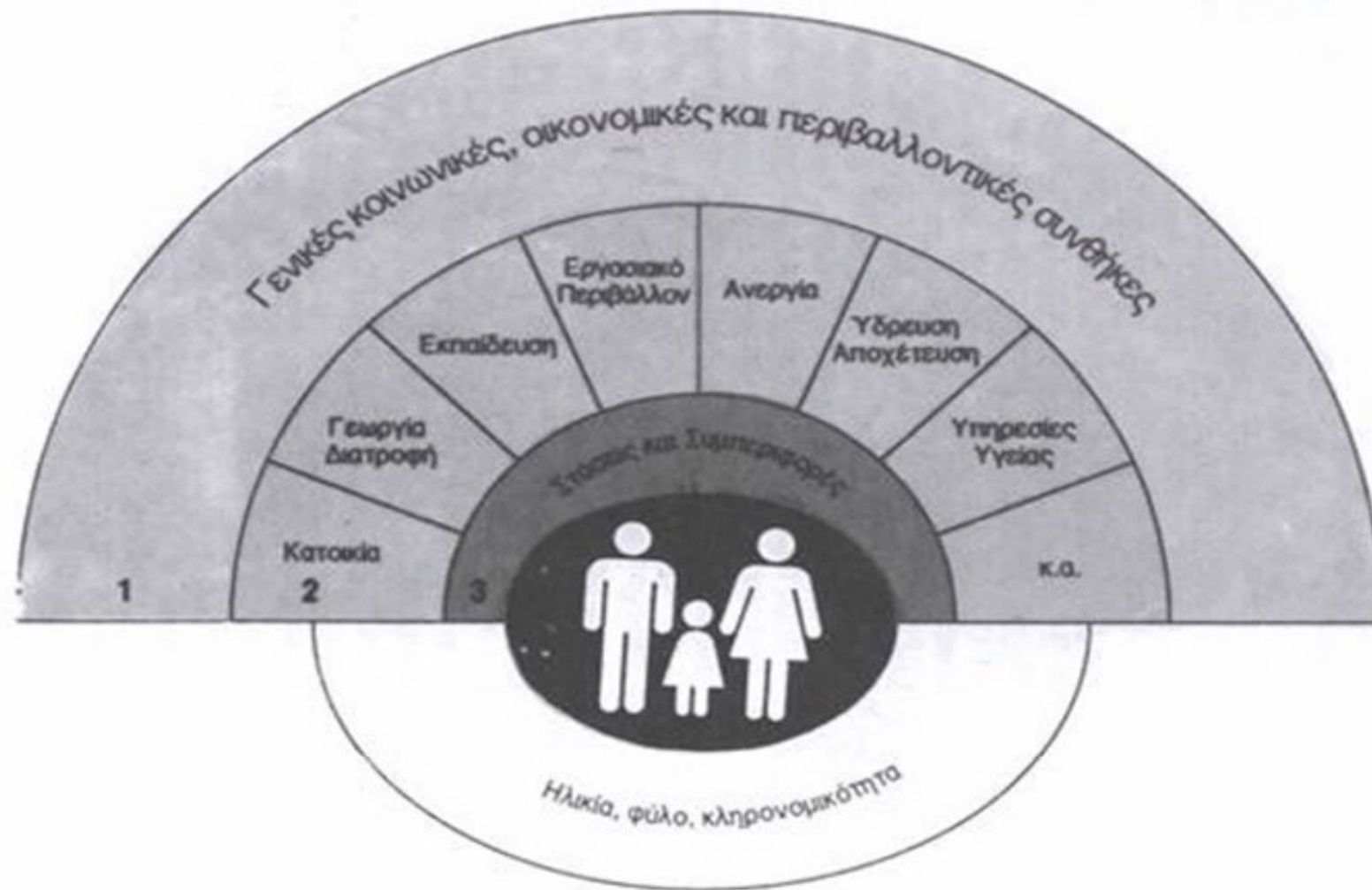
« *ευ ζην* »

Ζωή στα Χρόνια & όχι Χρόνια στη Ζωή

ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΔΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

👉 ΤΟΥΝΤΑΣ Γ., 2001

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ :

σωματικές λειτουργίες (body functions) είναι οι φυσιολογικές λειτουργίες του σώματος, συμπεριλαμβανομένων των ψυχολογικών λειτουργιών

σωματικές δομές (body structures) είναι τα ανατομικά μέλη του σώματος, όπως είναι τα όργανα, τα άκρα και τα συστατικά τους

δραστηριότητα (activity) είναι η εκτέλεση ενός έργου ή μιας ενέργειας από το άτομο

συμμετοχή (participation) είναι η ανάμειξη σε καταστάσεις ζωής

ΑΝΑΠΗΡΙΑ :

βλάβη / έλλειμμα (impairment) είναι το πρόβλημα στις σωματικές λειτουργίες και δομές, όπως είναι η αποκλίνουσα λειτουργία του σώματος ή η απώλεια μελών του σώματος

περιορισμός δραστηριοτήτων (activity limitations) είναι η δυσκολία που μπορεί να αντιμετωπίζει το άτομο στην εκτέλεση δραστηριοτήτων

περιορισμός στη συμμετοχή (participation restrictions) είναι το πρόβλημα που μπορεί να βιώσει το άτομο στην προσπάθεια ανάμειξής του σε καταστάσεις ζωής

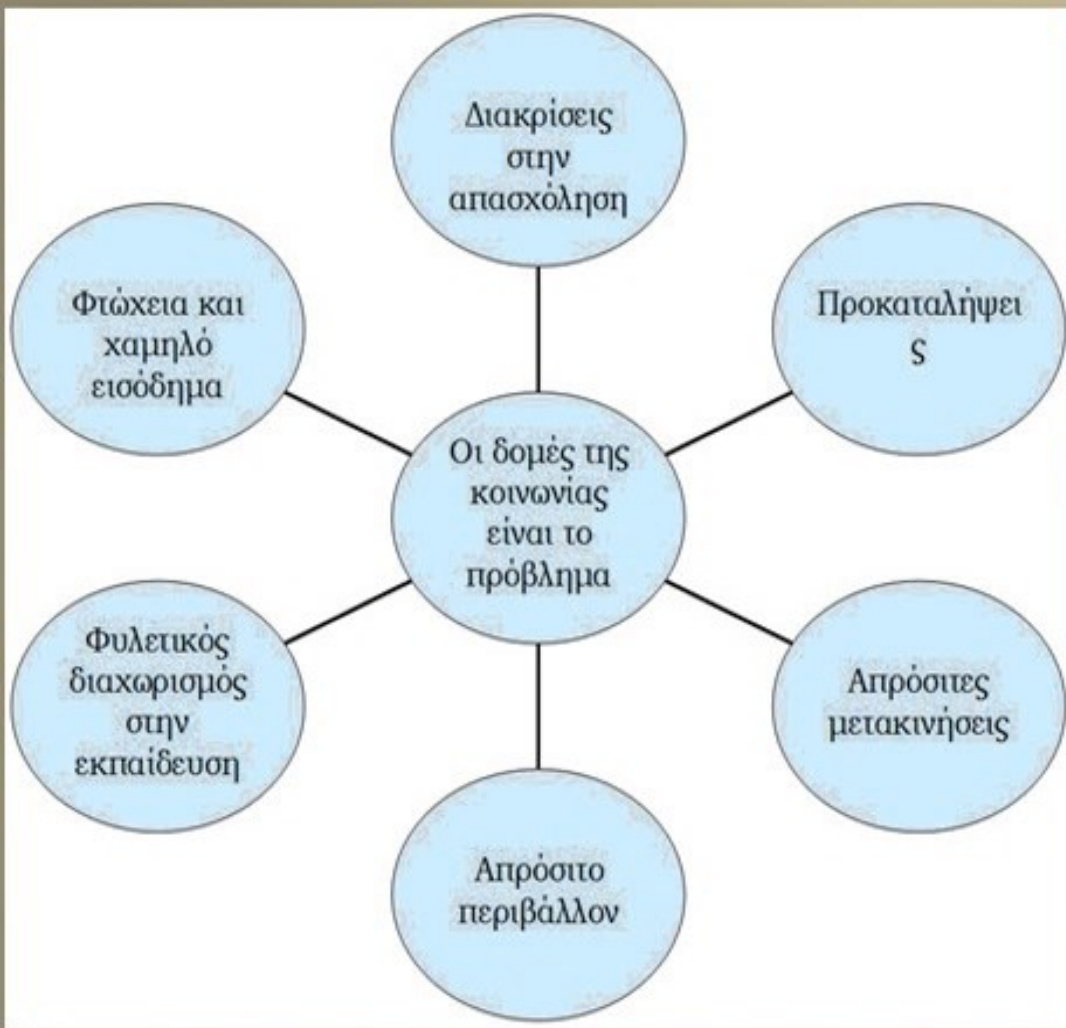

I.C.F. : International Classification of Functioning - W.H.O., 2001

ένα σύστημα που βασίζεται σε ένα βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο νόσων & αναπηρίας

δημοσιεύεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας & εγκρίθηκε το 2001 από την Παγκόσμια Συνέλευση Υγείας

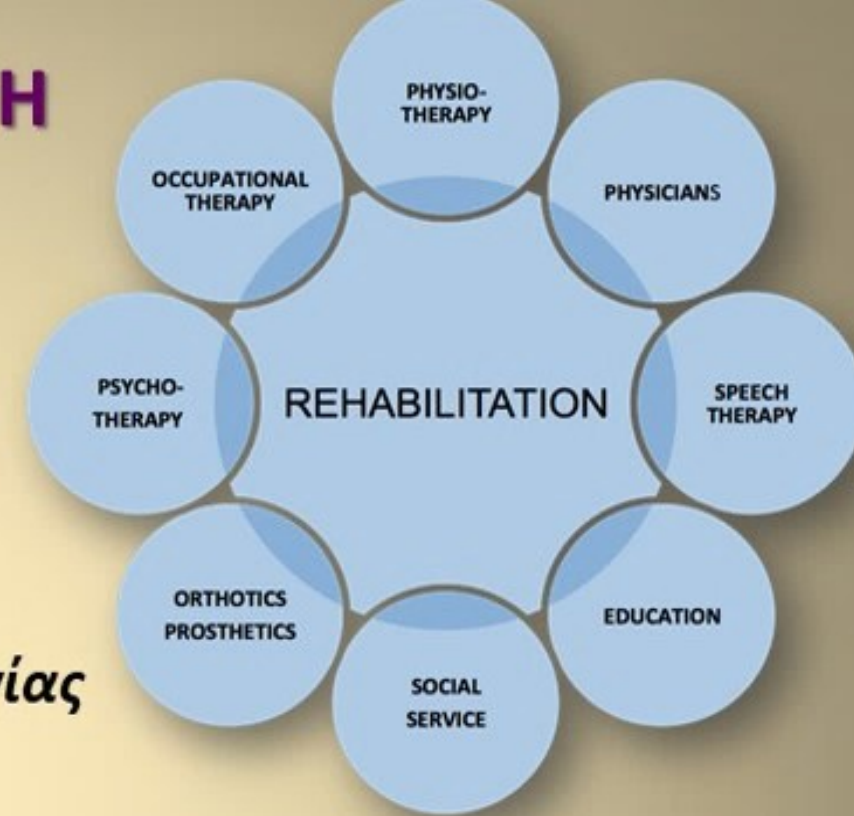
	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ & ΑΝΑΠΗΡΙΑ	παράγοντες
<i>στοιχεία</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ σωματικές δομές ✓ σωματικές λειτουργίες ✓ δραστηριότητες ✓ συμμετοχή 	περιβαλλοντικοί προσωπικοί
<i>θετικά</i>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ ακεραιότητα ☐ συμμετοχή <p style="text-align: center;">ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ</p>	μέσα διευκόλυνσης
<i>αρνητικά</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ βλάβη / έλλειμμα ➤ περιορισμός δραστηριοτήτων ➤ περιορισμός συμμετοχής <p style="text-align: center;">ΑΝΑΠΗΡΙΑ</p>	εμπόδια

Φ. Ι. Απ. Π Α Ρ Ε Μ Β Α Σ Η

- **Ιατρική** : διάγνωση - πρόληψη επιπλοκών
- **Φ/Θ** : κινησιοθεραπεία – άσκηση
- **ΕΡΓΟ/Θ** : δραστηριότητες καθημερινής ζωής
παρέμβαση στο περιβάλλον
- **ΛΟΓΟ/Θ** : διευκολύνσεις κατάποσης
εκπαίδευση λεκτικής & μη επικοινωνίας
- **ΨΥΧΟ/Θ** : υποστηρικτική – κοινωνικοποίηση
- **Εκπαιδευτική** : ειδική αγωγή
- **Περιβαλλοντική** : αρχιτεκτονική προσπελασιμότητα
- **Κοινωνική** : υπηρεσίες – ασφαλιστικό - οικονομικοί παράμετροι - δομές

👉 *White Book of P.R.M., Eur J Phys Rehabil Med, 2018*

απαραίτητοι ΟΡΙΣΜΟΙ

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ - W.H.O., 1998, 2000

- ❖ η διαδικασία απόκτησης ελέγχου με στόχο την προστασία της υγείας
- ❖ η επιστήμη που βοηθά τους πολίτες να τροποποιήσουν τις συνήθειες τους με στόχο τη βελτίωση της υγείας τους
- ❖ οι πολιτικές που επιδρούν στο επίπεδο της κοινότητας για να θεραπεύσουν τις ανάγκες του πληθυσμού

ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ

οι αρχές σύμφωνα με τις οποίες τα άτομα ή/ε οι ομάδες μαθαίνουν να συμπεριφέρονται με τρόπο πρόσφορο & αποτελεσματικό για τη διατήρηση ή/ε την αποκατάσταση της υγείας τους

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ

- ❖ *Beliefs* πεποιθήσεων & αξιών
- ❖ *Attitude* στάσεων & θέσεων
- ❖ *Behavior* συμπεριφορών

Ευαισθητοποίηση
Παροχή Γνώσεων
Ιεράρχηση Αξιών

Αλλαγή Απόψεων
Λήψη Αποφάσεων

Αλλαγή Συμπεριφοράς
Αλλαγή Περιβάλλοντος

απαραίτητοι ΟΡΙΣΜΟΙ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ η επιστήμη που ασχολείται με :

- ❖ την πρόληψη της νόσου
  - ❖ την προαγωγή της υγείας
  - ❖ την επιμήκυνση της ζωής
- μέσα από τις δράσεις της οργανωμένης κοινωνίας

ΑΙΤΙΑ Διαταραχών Υγείας

Πρόγραμμα «Υγεία για την Ανάπτυξη»

χρηματοδότηση κρατών-μελών της Ε.Ε. με 446 εκ. euros για 2014-2020

- ❖ *υλοποίηση μεταρρυθμίσεων προκειμένου να γίνουν βιώσιμα τα εθνικά συστήματα υγείας*
- ❖ *βελτίωση της πρόσβασης σε καλύτερη & ασφαλέστερη υγειονομική περίθαλψη*
- ❖ *προαγωγή της καλής υγείας των πολιτών & πρόληψη νόσων*
- ❖ *προστασία των πολιτών της Ε.Ε. από διασυνοριακές απειλές*

ΠΡΟΛΗΨΗ : πρωτογενής - δευτερογενής

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ : ατόμων - πληθυσμιακών ομάδων
– επαγγελματιών & παρόχων υπηρεσιών υγείας

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ : ευπαθών ομάδων

ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ : ευπαθών ομάδων & παραγωγής πολιτικής

ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ σε δομές :

Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας – κατ' Οίκον
- στην Κοινότητα (community based)

ΠΡΟΛΗΨΗ :

➤ πρωτογενής

- ❖ αναστολή αιτιολογικών παραγόντων για εκδήλωση νόσου
- ❖ ισχυροποίηση άμυνας του οργανισμού

➤ δευτερογενής

- ❖ αναστολή ή/& αντιστροφή παθογενετικών μηχανισμών
- ❖ αναστολή κλινικών εκδηλώσεων νόσου
- ❖ αποφυγή εμφάνισης ή/& έλεγχος των μη αναστρέψιμων βλαβών

Μετά το 20^ο έτος ζωής

ΚΛΙΝΙΚΟΣ - ΠΑΡΑΚΛΙΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ - ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ
✓ Λιπιδαιμικός έλεγχος	1 / 5 ^ο Έτος - αν είναι φυσιολογική
✓ Σάκχαρο ορού	1 / 5 ^ο Έτος - αν είναι φυσιολογική

Μετά το 40^ο έτος ζωής

ΚΛΙΝΙΚΟΣ - ΠΑΡΑΚΛΙΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ - ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ
✓ Έλεγχος θυρεοειδούς	<ul style="list-style-type: none"> ➤ όλες οι γυναίκες > 40 ετών ➤ όποιος εμφανίζει συμπτώματα κόπωσης
✓ Οπτικά πεδία – Γλαύκωμα	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 1 / 2^ο - 4^ο Έτος για ηλικίες 40 – 65 ➤ 1 / Έτος για ηλικίες > 65

Μετά το 50^ο έτος ζωής

ΚΛΙΝΙΚΟΣ - ΠΑΡΑΚΛΙΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ - ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ
✓ Αναζήτηση αίματος στα κόπρανα (Mayer κοπράνων)	1 / Έτος για ηλικίες > 50
✓ Σιγμοειδοσκόπηση - Κολονοσκόπηση	1 / 5 ^ο Έτος - σιγμοειδοσκόπηση 1 / 10 ^ο Έτος - κολονοσκόπηση
✓ Έλεγχος ακοής	1 / 5 ^ο Έτος

Μετά το 50^ο έτος ζωής - για τις ομάδες υψηλού κινδύνου

ΚΛΙΝΙΚΟΣ - ΠΑΡΑΚΛΙΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ - ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ
✓ Μέτρηση Οστικής Μάζας στην περιοχή του ισχίου	1 / Έτος για : <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ιστορικό λήψης κορτικοστεροειδών, σπασμολυτικών ➤ Οικογενειακό ιστορικό οστεοπόρωσης ➤ Ατομικό ιστορικό καθιστικής ζωής ➤ Γυναίκες μετά την εμμηνόπαυση
✓ PPD (purified protein derivative)	1 / 1 ^ο - 2 ^ο Έτος για όπου υπάρχει υψηλός κίνδυνος φυματίωσης (επαγγελματίες υγείας, άτομα HIV, συγκάτοικοι φυματικού)
✓ Καμπύλη Γλυκόζης / Γλυκοζυλιωμένη Αιμοσφαιρίνη	1 / 5 ^ο Έτος για Παχύσαρκους <ul style="list-style-type: none"> ➤ Οικογενειακό ιστορικό Σακχαρώδη Διαβήτη τύπου II

Μετά το 50^ο έτος ζωής - για ΓΥΝΑΙΚΕΣ μόνο

ΚΛΙΝΙΚΟΣ - ΠΑΡΑΚΛΙΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ - ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ
✓ Pap - test	1 / 1 ^ο - 3 ^ο Έτος για γυναίκες με ενεργό σεξουαλική ζωή
✓ Μαστογραφία – Έλεγχος μαστού	1 / Έτος, μετά τα 40 1 / 1 ^ο – 2 ^ο Έτος μετά τα 50
✓ Αυτοεξέταση μαστού	1 / Μήνα

Μετά το 50^ο έτος ζωής - για ΑΝΔΡΕΣ μόνο

ΚΛΙΝΙΚΟΣ - ΠΑΡΑΚΛΙΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ - ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ
✓ Έλεγχος προστάτη - Δακτυλική Εξέταση	1 / Έτος, μετά τα 40, για θετικό οικογενειακό ιστορικό 1 / Έτος μετά τα 50, για όλους
✓ PSA – Έλεγχος προστάτη	1 / Έτος, μετά τα 40, για θετικό οικογενειακό ιστορικό 1 / Έτος μετά τα 50, για όλους
✓ Κλινική εξέταση όρχεων	1 / Έτος
✓ Αυτοεξέταση όρχεων	1 / Μήνα, μετά τα 18

ΠΡΟΛΗΨΗ & Φ.Ι. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ :

➤ πρωτογενής

- ❖ *ανίχνευση λειτουργικής διαταραχής (υπαρκτής ή εν δυνάμει)*
- ❖ *εκπαίδευση σε «καλές πρακτικές»*

➤ δευτερογενής

- ❖ *μείωση της λειτουργικής επίπτωσης - διευκόλυνση*
- ❖ *αποφυγή εμφάνισης επιπλέον λειτουργικών περιορισμών*
- ❖ *περιορισμός των μη αναστρέψιμων βλαβών*

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ :

- *ατόμων*
- *πληθυσμιακών ομάδων*
- *επαγγελματιών & παρόχων υπηρεσιών υγείας*

το άλλο όνομα της ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ είναι ΕΠΑΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΩΣ ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ ?

ΠΩΣ ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ ?

10 % : διαβάζοντας

20 % : ακούγοντας

30 % : βλέποντας

50 % : βλέποντας & ακούγοντας

+

70 % : συζητώντας

80 % : ζώντας (εμπειρία)

95 % : διδάσκοντας άλλους

 William GLASSER (1925 - 2013)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ : με στόχο την τροποποίηση της συμπεριφοράς 1.

- **παραδοσιακή (τύπος - Μ.Μ.Ε. – κ.α.)**
  - ❖ γνωστικό μοντέλο - παροχή γνώσεων
  - ❖ παθητική η ευαισθητοποίηση του πληθυσμού - στόχου
- **ενεργητική συμμετοχή (συζήτηση - θέατρο - κ.α.)**
  - ❖ γνωστικό & συναισθηματικό μοντέλο - παροχή πληροφοριών
  - ❖ κινητοποίηση του συναισθήματος – ενίσχυση της ομαδικότητας
  - ❖ χρονοβόρα – αφορά μικρές ομάδες
- **με δεξιότητες ζωής (ομάδες εργασίας)**
  - ❖ συναισθηματικό & ψυχοκοινωνικό μοντέλο
  - ❖ ενδυνάμωση του ατόμου με κάλυψη των συναισθηματικών αναγκών
  - ❖ χρονοβόρα – αφορά μικρές ομάδες – απαιτεί ειδικό συντονιστή

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ : με στόχο την τροποποίηση της συμπεριφοράς 2.

- **αλληλοδιδασκτική** (τα εκπαιδευμένα μέλη ομάδα «διδάσκουν» ομοίους)
  - ❖ γνωστικό, συναισθηματικό & ψυχοκοινωνικό μοντέλο
  - ❖ διευκόλυνση προσέγγισης ευπαθών ομάδων – διάχυση της πληροφορίας
  - ❖ «μεγάλα» προγράμματα – κριτήρια επιλογής εκπαιδευτών
- **βιωματική** (10 – 15 συμμετέχοντες & 1 συντονιστής)
  - ❖ γνωστικό, συναισθηματικό & ψυχοκοινωνικό μοντέλο
  - ❖ παραγωγή γνώσης – αξιοποίηση βιωμάτων – διαμόρφωση στάσεων
  - ❖ βελτίωση επιπέδου αυτο-εκτίμησης & ποιότητας διαπροσωπικών σχέσεων
- **ενεργητικές τεχνικές διδασκαλίας** (συζήτηση, «project», εισήγηση, αφήγηση, προσομοίωση ρόλων, κ.α.)
  - ❖ γνωστικό, συναισθηματικό & ψυχοκοινωνικό μοντέλο
  - ❖ διευκόλυνση μετάδοσης & διατήρησης της γνώσης

η Μέθοδος ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ συνήθως είναι ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ προαγωγής & αγωγής Υγείας :

➤ **σχεδιασμός**

- ❖ επιστημονικός - συστηματικός – τεκμηριωμένος
  1. εντοπισμός κυρίαρχου μηνύματος
  2. οργάνωση εκπαιδευτικού περιεχομένου
  3. παγίωση της τροποποιημένης συμπεριφοράς

➤ **αποτελεσματική υλοποίηση**

- ❖ διασφάλιση της σωστής εφαρμογής προγράμματος
  1. καταγραφή αποτελεσμάτων
  2. εξωτερικός αξιολογητής

➤ **έλεγχος - αξιολόγηση αποτελεσματικότητας**

- ❖ μελέτη των αποτελεσμάτων
- ❖ τεκμηρίωση – παραγωγή πολιτικής

Μοντέλα Σχεδιασμού ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ :

- ✓ *Precede - Proceed Model*
- ✓ *P.A.T.C.H. Model (Planned Approach to Community Health)*
- ✓ *Μοντέλο Οργάνωσης της Κοινότητας*
- ✓ *Μοντέλο Χαρτογράφησης της Παρέμβασης*
- ✓ *A.B.C. Model*
(Analysis of problem – Behavioral intervention - Continuation)

ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ σε δομές :

- *Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Π.Φ.Υ.)*
- *κατ' Οίκον*
- *στην Κοινότητα (community based)*

μέσα

- ❖ *προγράμματα πρόληψης ή/& προσυμπτωματικού ελέγχου σε ηλικιακές ομάδες στόχους*
- ❖ *μακροχρόνια παρακολούθηση μεμονομένων ατόμων ή/& ομάδων ατόμων με χρόνια νόσημα*
- ❖ *διασύνδεση της Π.Φ.Υ. με Δευτεροβάθμιες ή/& Τριτοβάθμιες δομές παροχής υπηρεσιών υγείας*
- ❖ *υποστήριξη δράσεων στο επίπεδο της κοινότητας*

Οι κατευθυντήριες γραμμές της C.B.R.:

- Παροχή **καθοδήγησης** για το πώς να αναπτύξουν & να ενισχύσουν τα προγράμματα C.B.R.
- Προώθηση C.B.R. ως μια στρατηγική για **την κοινότητα με βάση την ανάπτυξη** που αφορά τα άτομα με αναπηρία
- Υποστήριξη των ενδιαφερόμενων φορέων για την κάλυψη των βασικών αναγκών & τη βελτίωση της ποιότητας ζωής **των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους**
- Ενθάρρυνση της **ενδυνάμωσης των ατόμων με αναπηρία & των οικογενειών**

Οι δράσεις της C.B.R. αφορούν **ΟΛΟΚΛΗΡΗ** την **ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ** & **ΟΧΙ** μεμονωμένα άτομα.

**Βελτιώνοντας τις συνθήκες της Κοινότητας,
υποστηρίζει καλύτερα τις Οικογένειες
κι αυτές με τη σειρά τους φροντίζουν αποτελεσματικότερα
το Άτομο με Ειδικές Ανάγκες**

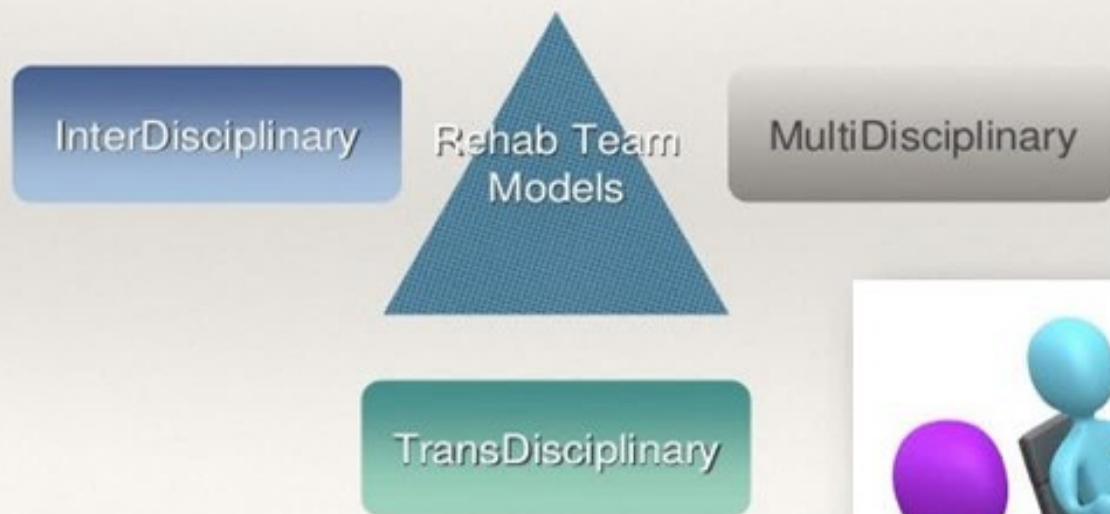

- ☞ Dolan E. - 1995, Abera - 2000, Alade - 2004, Claussen – 2005
- ☞ Jeyabalan - 2008, Kuipers P.- 2013, Velema J.P. - 2014

Rehabilitation Team: Models

ΟΜΑΔΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Holistic Rehabilitation χαρακτηρίζεται από τα 3 P / Π

Plan / Σχέδιο : στρατηγική ή σχεδιασμό για τη σταδιακή πρόοδο προς το επιθυμητό αποτέλεσμα

Practice / Πρακτική : επανάληψη (σταθερότητα της μάθησης) συνήθειες που επιτρέπουν την εκτέλεση των δράσεων

Promoting Attitude / Ευοδωτική Στάση : διευκόλυνση των διαδικασιών με στάσεις & θέσεις που παρέχουν κίνητρα τόσο για την επιμονή στην προσπάθεια όσο & για την κινητοποίηση της ενέργειας που απαιτείται για την υλοποίηση των στόχων

Τακτική ΕΠΑΝΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ευχαριστώ για την προσοχή σας

στη διάθεσή σας για ερωτήσεις